אורות — התאחדות האידיאות בכנסת ישראל בתחיתה בארצה, רשמי דרכיה ופעולותיה

ההכשר של הרוח הלאומי של כנסת ישראל להתנער ולקום לתחיה, תלוי הוא במדת אפשרותו לקבל את האורה האלהית העליונה, להיות לו לנשמת חיים.

ואמנם הזמן עשה את שלו וחשך הגלות גם הוא פעל את פעולתו. פזורה של כנסת ישראל בעולם הכריע הרבה לצד הטוב את מהלך העולם הכללי. בטול המרכז הלאומי הפסיק את המחשבה המוטעת לחשב את ההכרה האלהית העליונה רק לנחלה מוגבלת בתחום גיאוגרפי מיוחד ובממלכה מיוחדה, "ועיניכם תראינה, ואתם תאמרו: יגדל ד' מעל לגבול ישראל". ורעיון זה, הנראה כבודד, עזר הרבה לבהירות המושגים הראשונים בכלל והשפעתם לטובה.

הבסום הכללי של העולם, הבא מהשפעת כחה של כנסת ישראל ולכל הפחות מהכרעתה החשובה, גם או ביחוד בגלותה ופזורה, הוא ענף מבסומה של האומה בעצמה, שחוזר גם הוא לעורר את רוח החיים באומה. החוטא אשר נפשו הוטמאה, כל עוד טומאתו בו ישכב בבשתו ומכשול עונו נגד פניו הוא, וגם אם יתגבר בכח עזות מצח רק מעט יעמד ועד מהרה תשוח עליו נפשו וישוב וישפל בקרבו. רק אחרי רצותו את עונו יחוש מחדש את טהרתו ואת עצמו וישובו לו כחו, גבורת רוחו ועז פניו. כנסת ישראל בכל ימי גלותה ידעה את עונה וחשה את מכאובה הרוחני, בחולשה של כלמה פנימית. כל אנשי השם שהיו בכל דור ודור במשך הגלות, אשר גם במצב של גלות איומה והשפלה נוראה, המדכאת רוח ונפש, התעלו להיות אנשי קודש קדושי עליון, לא יכלו להכניס בקרב האומה בכללה רוח גבורה והתרוממות עז בולטת וגלויה. כי הנשמה הכללית של האומה היתה צריכה להתקדש ולהטהר מטומאתה. כור הברזל של צרוף זה היתה הגלות עם כל פחדיה ומכאוביה האיומים, ימי הבית השני היו הכנה טובה לפזור האיום. השביתה הארוכה מעסקי מדיניות וסכסוכיהם השקיטה לתקופות ארוכות את הרוח הכללי של כנסת ישראל, עד היות לה די זמן ודי נסיון להעמיק יפה בחשבון עולמה. ועתה כאשר ארכו הימים, וירושלים "לקחה מיד ד' כפלים בכל חטאתיה", החלה האומה בכללה להרגיש את טהרתה, את בר כפיה וצדקת נפשה ועם זה את חפצה לשוב לתחיתה. רגשותיה הלאומיים מתרפקים לשוב אליה, והחפץ לשוב אל קנה, אל מקומה ולארצה, הולך בה הלוך וגדול. אמנם לא תדע עוד את נפשה, מאין בא לה הרוח, ומה ערכו וכחו, ובסתר-הלב מבקשת היא את דודה, שואפת אל האורה האלהית שתגלה ותראה עליה בהדר גאונה כימי עולם וכשנים קדמוניות.

עתה מכות הן גלים, האידיאות האלהית והלאומית, למהלך התאחדותן הטבעית הברורה בתחית האומה בשובה לבצרון. הארתם של שני הבתים, הבית הראשון והבית השני, גם יחד פוגשת כעת את השיבה לארץ ישראל. לא רק האורה האלהית בצורה שקבעה לה בעמים אחרים, ולא רק האידיאה הדתית לבדה ע"פ צביונה שקבלה בגלות בהעתקה ממקור חייה, ולא רק האידיאה הלאומית המופרדת, אבל את כל אלה יחד הננו מתכשרים עתה לקבל. נס-השלום של האידיאות האלה, אשר בהריסותנו הגדולה מתגלות הן כל אחת בצורה בודדת במפלגות שונות, מוכרח יהיה להיות מורם סוף סוף, ובארץ התחיה יפגשו הכחות ונושאיהם, וכל אחד ימצא בשכנגדו את השלמת פגם נשמתו. מהתקופה הקדמונית יזרח בה העז והעצמה האלהית, מהמאוחרת הבסוס הפרטי ועבוד הסגנון המפורט, והחיים הבאים בעצמם במקום גדולם יוסיפו עוד קנינים חדשים ומתרחבים.

"בבכי יבואו", איזה יגון קודר עוד ממלא את לב שבי הגולה הבאים אל נחלת עולמים, זה היגון הקודר, שגרם הפסק הגלות בין ההשפעה העליונה האלהית במלואה ועז חייה הלאומיים ובין ההשפעה הדתית בעת ההתרחקות האיומה מכל מעמד יסודי לאורה הנצחית של כללות האומה. אבל מיד שאיזה נצוץ של גאולה מתחיל ברוח, כיון שהאורה של האידיאה האלהית הלאומית, הנתבעת בחוקה אפילו מהטבע הפרטי של הנשמה הישראלית, פוגשת את התגלותה על ידי כל הזרמים הדתיים והלאומיים וכל סעיפיהם ממקורם האלהי, במעמד כזה שיש לו בסיס לתקות דור דורים, מיד

השירה החדשה מתנוצצת, וצליל הד הקול של "ופדויי ד' ישובון ובאו ציון ברנה ושמחת עולם על ראשם, ששון ושמחה ישיגו ונסו יגון ואנחה", יתחיל להשמע.

וכשיתמלא הרעיון מההשפעה המאוחדת התמימה של אלה האידיאות ויתישב במנוחתו לבא לכלל חשבון ברור וצלול, אז יתגלה אורה על כל הליכות החיים של "דת משה ויהודית", על כל המצות שבתורה ופרטיהן ודקדוקי שמירתן בכבוד וכונה רצויה. ביחוד באותן המצות שאינן עומדות ביחש ישר עם המוסר האנושי הכללי הגלוי, שההשלמה האוניברסלית לא תבקש את תפקידן ולפעמים גם נדמה שתדחה אותן כשלא יתגלה מאורן, במצות הללו השמעיות, יגלה ויאיר האור האלהי, שהוא באמת כללי ונערג מכל נפש יפה, הגנוז בתוכן בתוכיות הרוחנית המגמתית של התו הלאומי המיוחד לאומתנו בצביונה. לאחר שהאורגן הרוחני כלו, עם הרגשותיו הנפשיות והגופניות, מתקשרים עם ההשפעה הכללית הזאת, הדעת מתחוללת יפה, לדעת שכל יחיד ויחיד מצטרף הוא אל הכלל כלו, וכל עובדה ועובדה יחידית של היחיד מצטרפת היא להכליל את כלל דרך החיים שלו ואת קביעות אפיו. מתגברת אז ההכרה הפשוטה והברורה, שכל מה שהצרוף הזה מביא אליו הוא חתום ומסומן בחותם אלהי מלא ונמצא האור האלהי חוזר ומאיר על כל יחיד ויחיד בכל עובדה פרטית שלו, והמצות כולן וכל פרטי "דת משה ויהודית" ודקדוקיהם, אחרי שהם נעלמים בהמון כלליותם באוצרה הרוחני של כנסת ישראל, שבים הם ומאירים באור אלהי גלוי בנשמתו של כל יחיד ויחיד בישראל. בהלך נפש מבהיק מתגלים הם בתוך העשיה הרגילה המזון המבריא התדירי לכנסת- ישראל, שתמיד חשו טובי האומה את פנימיות ערך ההזנה הגנוז והטמיר שבו. "ליחדא שמא דקודשא בריך הוא ושכינתיה על ידי ההוא טמיר ונעלם בשם כל ישראל". כל הרעיונות היותר טובים ויפים, המעודדים ומחזקים, מוצאים אז את כל בסיסם הנאדר במזון המעשי הטבעי הזה, הנותן כח וחיים בנשמת האומה ולכל בשרה מרפא. ומתוך כך זרם החמדה להתקשרות במקום החמרי המעשי, שכח החיים גנוז שמה לאומה לדורות עולמים, בארץ ישראל הולך ועולה ומתגבר ויוצא לפעל ברב הדרת קדש. כל אותם שזנחו את אור ד' ונזנחו ממנו, מפני שעזבו את המזון היסודי שעמו הוא חי ומתקיים, את השמירה המעשית של היהדות ואת הכרת ערכה במובנה היותר נשגב, שהוא המובן האלהי שמתגלה בנו דוקא על ידה של הפרנסה החמרית הזאת, וההכרה הפנימית בגדל אחריותה עלינו, כל אלה ישובו אלינו להשיב לישראל, בגלל תחיתו, את היהדות המעשית בכל מלואה והדרה, על ידי ההזרחה האלהית המלובשת בלבוש הלאומיות הישראלית, המתעלה גם הוא למרומי האידיאליות האלהית. וצביונה הרוחני של האומה מתעלה ומתפאר ומתכשר להרבות עז ותפארת מדור דורים, להיות נועם ד' עלינו והדרו על בנינו.

באוצר הרעיונות הגדולים הכמוסים, שהיו גנוזים בכנסת ישראל פנימה בסתר חביון, במקום אשר לא הגיעה יד ההרס והחרבן, שם מתאימים ומחוברים ילכו אלה הדודים, אלה האידיאות של כנסת ישראל, כמו שהיתה בתחלת אצילות נשמת נשמתה. כל זמן שהחיים המעשיים לא היו מוכנים כלל לתכונת ההתאחדות הנהדרה הזאת, היו נחשבים כל המושגים הנעלים האלה, ענפיהם ושרשיהם הרבים והעצומים וכל הדומה להם, בכלל סתרי תורה, שהיו יכולים להמסר רק בלחישה לראוים לכך, לאנשים שהיו יכולים בכל חושם להתרומם מעל לאופק החיים הרגילים. אבל עכשו שהעולם נתבסם וכנסת ישראל התחילה להרגיש בפנימיותה את צדקתה ותומת נפשה ולהביט על הגלות במבט של חרפה ובוז, נתגדלה התביעה הפנימית להתאחדות האידיאות, עתה צריכות הן כל אותן הרעות הגנוזות להגלות ולהראות, כדי להחיות את "יסוד התחיה" של האומה ממקורו, עד שילך האור הלך ועלה להיות לאורה של תחיה באמת על כל פזורי ישראל. הרוח הלאומי, הנמצא חודר ופזור פה ושם בלבות נדאבות, יקום ויחיה מריח הנשמה האלהית, אשר תשפיע עליו, והנשמה הלאומית תעדה כליה למצוא מקום לאורה האלהית המבקשת את תפקידה, להאיר מחשכי ארץ, על ידי כחם של ישראל ורוממות קרנם.

ומכאן תוכל חכמת ישראל וספרותה האמתית להתחיל לצאת לישע עמנו, להחיותו בטל תחיתו.

"תכתב זאת לדור אחרון ועם נברא יהלל יה".